

Societat

SALUT

Els lesionats medul·lars no tornen a la feina per por de perdre la pensió

Només el 5% es reintegren al mercat laboral per la incertesa del tribunal mèdic de la Seguretat Social

DAVID BIGORRA
BARCELONA

La Carola Carbonell té 37 anys i és treballadora social a l'Institut Guttmann des de fa una dècada. És tetraplègica des que en tenia 24. I va ser la primera persona a Espanya que va aconseguir, davant del Tribunal Suprem, mantenir tota la pensió que percebia i poder-la compatibilitzar amb el sou d'una jornada laboral completa.

"Treballar et fa sentir realitzat personalment i normalitza la teva vida", explica la Carola. "Però les despeses de les persones amb gran discapacitat són més altes que les d'una persona que no en té, ja que calen ajudes tècniques, adaptacions, rehabilitació, transport... La pensió és necessària", sentència.

La reincorporació al mercat laboral de les persones que tenen una lesió medul·lar ronda actualment el 5%, segons l'Institut Guttmann. Una xifra baixa i que, en molts casos, es dona per culpa de la indefinició legal al voltant de la compa-

tibilitat entre tenir un sou i percebre una pensió.

"Molta gent té por de treballar, perquè si ho fas t'obliguen a passar pel tribunal mèdic de la Seguretat Social, que, en funció de si creu que ha millorat la lesió, cosa que en un lesionat medul·lar és difícil, decideix si et deixa compatibilitzar pensió i sou", comenta Àngels Garcia, directora de l'equip d'assessorament laboral de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat de Barcelona. El problema i la inquietud, però, vénen per l'aleatorietat mostrada anys enrere per la Seguretat Social a l'hora de treure o rebaixar les pensions. "Hi ha hagut èpoques en què retiraven la pensió quan es treballava i per recuperar-la s'havia de reclamar legalment i arribar, en algunes ocasions, fins al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. A vegades podien passar tres anys fins a recuperar-la", afegeix.

"Després que el meu cas guanyés al Tribunal Suprem, cada vegada hi ha més persones que es plantegen treballar després d'haver adquirit

Decisió
L'afectat no sap si li trauran la pensió fins que ja ha decidit tornar a treballar

Justícia
El precedent d'una noia que va reclamar al TS tampoc és cap garantia

qualsevol tipus de discapacitat física", recalca la Carola. Però molts encara es mostren escèptics. Garcia matisa: "El precedent de la Carola no garanteix que algú altre es pugui trobar amb la sorpresa que hagi de tornar a anar a judici perquè se li reconegui la situació. No té per què passar, però pot passar".

Són molts els casos de persones que a causa de la incertesa i els precedents opten per no tornar a la feina. És el cas del Dani Gallardo, que té 30 anys i és tetraplègic des de fa quatre anys: "Jo volia treballar per sentir-me útil i em van dir a la Seguretat Social que si ho feia el tribunal mèdic m'avaluaria per dir-me si podia seguir amb la feina i cobrar el sou i la pensió". Davant la poca seguretat, el Dani va preferir no arriscar-se a tornar al món laboral. Però es queixa que s'hauria de poder saber abans de prendre la decisió de treballar "si et trauran o no part de la pensió".

"No hi ha facilitats ni una regulació clara i pot ser que la Seguretat Social aprecii una millora en la teva lesió però que no hi sigui realment, i ai-

Els riscos de les mesures alternatives

La LISMI (Llei d'integració social del minusvàlid) obliga les empreses de 50 o més treballadors a destinar un 2% de la seva plantilla, com a mínim, a persones amb una discapacitat igual o superior al 33%. Però fa uns anys també es van admetre mesures alternatives, com ara col·laborar amb una fundació o associació declarada d'utilitat pública, en lloc de contractar personal amb alguna discapacitat, cosa que en alguns casos ha dificultat la reintegració.

"Moltes empreses es decanten per aquesta via, i això, juntament amb la crisi econòmica, complica el retorn al mercat laboral d'aquestes persones", assegura Àngels Garcia, de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat de Barcelona. La part positiva "és que sigui quina sigui l'opció triada acaba revertint en el col·lectiu", diu Jèssica Celdà, de l'ECOM.

MÉS POSSIBLES CASOS DE FEBRE HEMORRÀGICA. Aquest dissabte a la matinada van ser hospitalitzades dues persones més a Madrid per una possible febre hemorràgica de Crimea-Congo. Segons el ministeri de Sanitat, es tracta només d'una mesura preventiva.

DECOMISSEN 900 QUILOS DE MARIHUANA AL BAIX CAMP

Els Mossos d'Esquadra van desmantellar una extensa plantació de marihuana en una finca agrícola de la Selva del Camp (Baix Camp). El pes en brut de les plantes intervingudes era d'aproximadament 900 quilos.

“Que no parlin de nosaltres sense nosaltres”

Jordi Molas lamenta el proteccionisme mal entès que reben sovint

D.B.
BARCELONA

En Jordi Molas va quedar tetraplègic durant un partit de rugbi quan tenia 20 anys, fa més de dues dècades. Una lesió que va sacsejar els fonaments de la seva vida i la del seu entorn. Però la seva perseverança i un optimisme que encomana van fer que tot i les enormes dificultats aconseguís fites impensables: tornar a nedar, treure's el carnet de conduir, anar a viure sol... I reintegrar-se al món laboral.

“Quan va arribar el dia –set anys després de la lesió– d'afrontar la tornada a la feina i d'adonar-me que les meves capacitats havien minvat, va ser emocionalment dur”, recorda Molas al seu llibre *Els anys guanyats*. Escrit pel periodista de l'ARA Dani Colmena, Molas hi presenta mitjançant converses amb el seu cercle més íntim la seva experiència vital des que va patir la lesió, incloent-hi tots els dubtes, pors i moments de satisfacció que l'han dut a aconseguir tenir una vida feliç. “En el meu cas jo necessitava, i necessito, treballar, perquè amb la meva pensió no en tinc prou per viure. La pensió es calcula segons el que estaves cotitzant quan vas tenir la lesió, i jo amb 20 anys estava treballant a mitja jornada”, afegeix.

Molas té una tetraplegia més severa que la de Ramón Sampederro, un dels casos més coneguts gràcies a la pel·lícula *Mar adentro*: “Ell tenia la lesió a les vèrtebres C6-C7, i jo més amunt, a la C5”. Tot i això, Sampederro tenia menys mobilitat que Molas per diversos motius, “com ara l'època en la qual es va produir la lesió, la rehabilitació rebuda i, també, l'actitud davant la situació”.

Pensions de 300 euros

Amb esforç i paciència, però, Molas ha anat traçant un recorregut laboral que l'ha omplert. Va treballar nou anys a l'Associació de Disminuïts Físics d'Osona (ADFO) i després es va convertir en el responsable del departament de voluntariat de l'Associació Sant Tomàs, entitat que promou la integració de persones amb discapacitat intel·lectual i on fa més de sis anys que treballa. “Em dona molta satisfacció perquè és una feina amb ànima”, resumeix.

I s'ha trobat amb tota mena de situacions: “A l'associació veiem que hi ha persones amb pensions petites, de 300 o 400 euros, que potser tampoc tenen suport familiar i que ho passen realment malament per tirar endavant”, explica. I lamenta

que tot el material i l'adaptabilitat que necessita una persona que té una lesió d'aquestes característiques “és caríssim”.

Un sistema “pervers”

“El percentatge de persones amb lesions medul·lars que es reintegren a la feina ha disminuït extraordinàriament”, assevera al llibre el doctor Joan Vidal, cap de la unitat de lesió medul·lar de l'Institut Guttmann. “Això és un fracàs absolut del nostre sistema de rehabilitació, perquè rehabilitar-se significa recuperar el teu lloc en la societat i, per tant, també la feina”, segueix. I sentència: “Tenim un sistema molt pervers, que penalitza qui vol treballar, ja que si treballes i arribes a uns certs ingressos, l'Estat et prendrà una part de la pensió, de manera que tenir una feina no surt a compte”.

Molas es queixa del “proteccionisme mal entès” que sovint reben

de les institucions les persones amb lesions medul·lars o amb alguna discapacitat física. “Sempre ho dic: que no parlin de nosaltres sense nosaltres, perquè moltes vegades fan les lleis i les regulacions persones que no coneixen la realitat que viu un col·lectiu determinat”, reivindica.

Basant-se en la cotització

Molas demana que les quantitats a percebre amb les pensions es calculin de manera diferent. “Hi ha persones que tenen molta menys limitació funcional que jo, per exemple, i que tenen pensions molt més altes”, comenta Molas. “Crec que la pensió que et pertoca s'hauria de calcular tenint en compte diversos factors, com la teva funcionalitat, les teves capacitats, les teves necessitats, la teva història laboral... I no només prenent com a base el que has cotitzat”.

xò t'obliga a reclamar, portar informes mèdics, potser anar a un judici... Un embolic”, diu Garcia, que lamenta que, com a assessora legal, no pugui garantir a ningú que li mantindran la pensió si torna a la feina.

No tothom vol la pensió

Però hi ha casos de tota mena. El Karim Akdi, per exemple, que va arribar a Catalunya del Marroc el 2006, quan ja feia quatre anys que era tetraplègic, té clara la seva preferència: “Rebo una ajuda de dependència molt petita i crec que sí que puc tenir una pensió, però no la vull. Vull treballar, conèixer gent i sortir de casa. Per a mi és molt important”. El Karim va trobar la feina a través de MIFAS, a Girona, un dels molts serveis d'integració laboral que hi ha i que són claus a l'hora de reintegrar no només persones que han patit lesions medul·lars, sinó totes les que presenten alguna discapacitat física, al mercat laboral. “L'any 2015 vam inserir 286 persones”, manifesta Assumpció Torrent, coordinadora. A l'àrea de Barcelona, l'ECOM també treballa en la mateixa línia. “L'any passat vam atendre unes 1.400 persones i, d'aquestes, un 30% es va inserir en empreses”, il·lustra Jèssica Celdà, de l'àrea laboral de l'ECOM.

Poder treballar ha sigut per a la Carola la manera de viure amb la màxima normalitat la seva situació. “Després de patir una lesió vols tornar a la teva quotidianitat i portar una vida el més digne possible i realitzar-te com a persona”, confessa. “Simplement vull poder portar una vida com tothom”, conclou.

La Carola Carbonell treballa a l'Institut Guttmann com a treballadora social a temps complet i cobra la pensió com a lesionada medul·lar. Per aconseguir-ho va haver de recórrer al Tribunal Suprem. Va ser la primera d'aconseguir-ho. FRANCESC MELCION

Jordi Molas, que va quedar tetraplègic amb només 20 anys, coordina l'àrea de voluntariat de l'Associació Sant Tomàs. CARLES PALACIO / ELS ANYS GUANYATS